

Т.М. Старцева,
науковий керівник – канд. іст. наук, доц. П.О. Добродумов,
ДВНЗ "Українська академія банківської справи НБУ"

КАТЕГОРІЯ "ПРАВОВЕ ЖИТТЯ": ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Будучи впевненими, що для більш ефективного регулювання та впорядкування суспільних відносин необхідно вивчати, досліджувати не лише саме право, а й усі його основні прояви, пов'язаний із ними найбільш цінний юридичний досвід, іншими словами – правове життя суспільства, яке дозволить оцінити юридичне буття в повному обсязі: із досягненнями та недоліками, успіхами та невдачами, сильними й слабкими сторонами. Метою нашої роботи є розкриття сутності, структури, особливостей категорії правового життя.

По-перше, щодо визначення зазначеної категорії, то правове життя – це сукупність всіх форм юридичного буття суспільства, що виражені в правових актах та інших проявах права (в тому числі й негативних), яка характеризує специфіку й рівень існуючої юридичної дійсності, ставлення суб'єктів до права, рівень задоволення їх інтересів.

По-друге, врахувавши та проаналізувавши позиції науковців минулого та сучасності (К. Бабенко, В.А. Бачинін, В.А. Затонський, А.В. Малько, Н.Н. Оніщенко, Р.М. Раянов), для кращого розуміння змісту зазначеної категорії ми виділили її ознаки:

- правове життя виступає складовою частиною й особливим різновидом суспільного життя, бо право – соціальний інститут, адаптований до особливостей життя конкретного народу;
- правове життя пов'язане з юридичними правилами поведінки і відповідними юридичними наслідками;
- правове життя виступає однією з умов існування державно-організованого суспільства;
- правове життя – частина духовної практики народу, котра показує особливості тієї чи іншої нації, її специфіку та менталітет;
- правове життя тісно пов'язане з економічним та політичним життям (воно виступає по відношенню до них як форма);
- правове життя – саме сукупність всіх форм юридичного буття суспільства, а не система, бо включає в себе й неупорядковані процеси, й певні випадкові фактори.

По-третє, відмовившись від позиції щодо охоплення даною категорією лише позитивних явищ, ми дійшли висновку, що правове

життя включає весь комплекс правових явищ, як позитивних (право, механізм правового регулювання, законні правові акти, правову систему та ін.), так і негативних (злочини та інші правопорушення, їх суб'єкти та кримінальні структури, корупція, зловживання, деформація правосвідомості, фактори, що суперечать позитивній юридичній дійсності).

На нашу думку, категорія правового життя дозволить:

- 1) оцінити право як один із найважливіших цивілізованих соціальних регуляторів, яким необхідно користуватися при вирішенні тих чи інших конфліктів;
- 2) під особливим кутом зору дивитися на право, правовий розвиток і будівництво, систему й систематизацію юридичних актів і процес їх впливу на суспільні відносини;
- 3) визначити межі юридичного світу, виявити специфіку правової сфери суспільства, зрозуміти сутність юридичних наслідків людської діяльності;
- 4) визначати основні принципи юридичних взаємовідносин особистості й влади;
- 5) побачити рівень дійсної правової культури й міру існуючої правосвідомості суспільства, соціальних груп й окремих громадян.

Таким чином, її становлення у вітчизняній науці – важливий крок у розвитку юриспруденції та вдосконаленні системи відносин у суспільстві.